

Kruisiging

Het lijdensverhaal van Jezus van Nazareth staat ieder jaar rond het paasfeest in de belangstelling. Het wordt gelezen en verteld, muzikaal ten gehore gebracht of in stilte overdacht. Historisch speelt het gebeuren zich af rond het joodse Pesachfeest ten tijde van de Romeinse bezetting van Palestina rond het begin van onze jaartelling. Kruisiging was een schandelijke vorm van de doodstraf. Toch besteden postadministraties van over de gehele wereld aandacht aan de kruisdood van Jezus Christus (afb.1).

Kruisiging is een methode om iemand ter dood te brengen, waarbij het slachtoffer wordt vastgebonden of vastgenageld aan een kruis en blijft hangen totdat de dood erop volgt.

Tegenwoordig wordt aangenomen dat het vastbinden van de ledematen met een touw de meest gebruikte methode was; het vastnagelen zou voorbehouden zijn aan de ernstigste gevallen. Het bloedverlies door vastnagelen

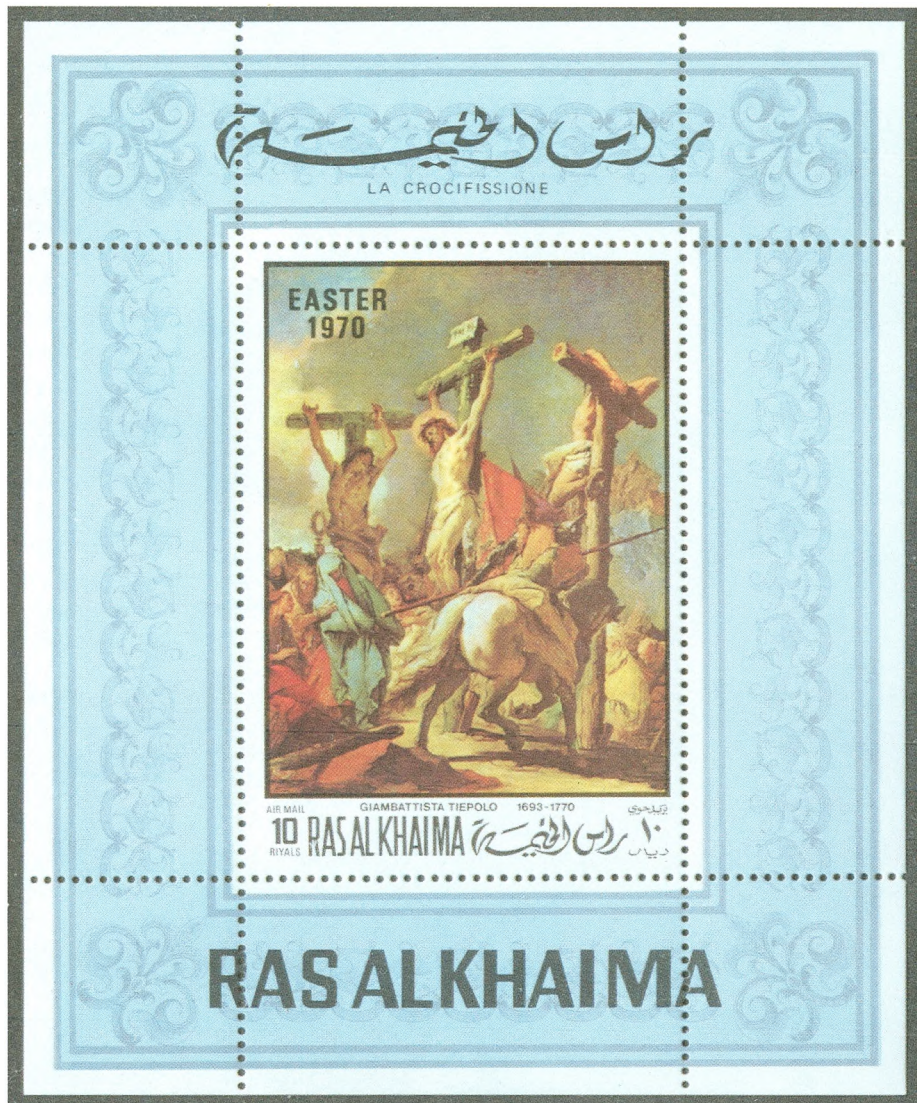
Afbeelding 1: De gekruisigde Christus: schilderij van Salvador Dali op een paaszegel uit Guyana (1968)

is gering. De nagels konden wel 13 tot 18 centimeter lang zijn en een vierkante centimeter breed. Zij werden door de polsen geslagen (afb.2). De spijkers raakten dan het gebied van de middelste armzenuw, wat pijngolven door de armen veroorzaakte tot in de schouder en de nek.

Waarschijnlijk waren de Persen de eersten die kruisiging als executiemethode gebruikten. Alexander de Grote introduceerde kruisiging binnen zijn gehele rijk en was de eerste die hiervoor ook spijkers liet gebruiken. Hij kruisigde 2.000 inwoners van Tyrus na het beleg van die stad.

De Romeinen gebruikten kruisiging als straf voor slaven, geminachte vijanden en criminelen. Kruisiging werd gezien als een zeer oneervolle wijze om te sterven.

Na de laatste veldslag van de Spartacusopstand (73-71 v.C.) werden ongeveer 6.000 slaven langs de 200 kilome-

Afbeelding 2: Verschillende manieren van kruisiging; schilderij van Giambattista Tiepolo op een paaszegel uit Ras al Khaima (1970)

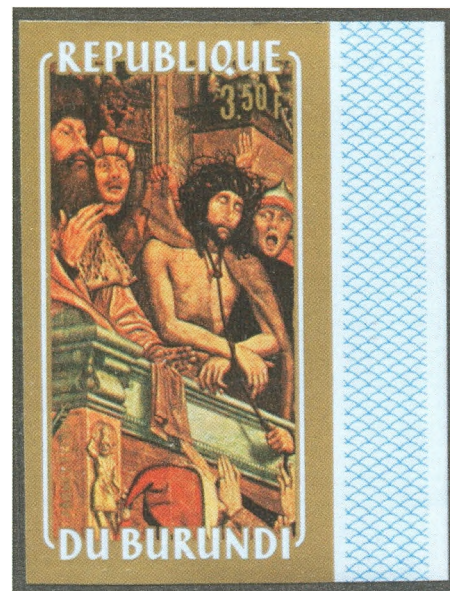
ter lange Via Appia van Capua naar Rome gekruisigd. Het is niet zeker of Spartacus onder hen was (afb. 3). Gekruisigden werden niet begraven, wat in die tijd verlies van de identiteit betekende. Het lichaam bleef aan het kruis hangen als voedsel voor honden en gieren.

De straf moest zo pijnlijk en vernederend zijn dat hij een afschrikkende werking had (afb.4).

De joodse historicus Flavius Josephus beschreef de kruisigingen na de belegering van Jerusalem door de Romeinen in 66-70 n.C. als 'het meest ellendige van de sterfgevallen' (Oorlogen, 7:203), terwijl Seneca's Brief 101 aan Lucilius zelfmoord prefereert boven het wrede lot te worden gehangen aan het kruis.

Afbeelding 3: Reclame voor de film 'Spartacus' in een Duits frankeremachinstempel

Afbeelding 4: 'Ecce homo' (Pilatus toont Christus aan het volk); schilderij van Quinten Massijs op een postzegel uit Burundi

Afbeelding 5: Christus gebonden aan de geselpaal; Spanje (1988)

Kruisiging is bekend bij de volken rond de Middellandse Zee, maar ook bij de Kelten, Britten en Indiërs in een tijdperk dat reikt van de kruisiging van 3.000 gevangenen Babyloniers in 519 v.C. door de Perzische koning Darius (550-485) en eindigt bij de Romeinse keizer Constantijn in 337 n.C.

In het oude Japan werd de veroordeelde op een T-vormig kruis gehesen en daarna door een beul met speren gedood. Op 5 februari 1597 werden in Nagasaki 26 christenen gekruisigd.

Tegenwoordig zijn kruisigingen zeldzaam. Nergens ter wereld worden ze als officiële straf toegepast. In Cambodja zijn gevangenen gekruisigd door het regime van de Rode Khmer tussen 1975 en 1979.

In april 2014 werden ten minste zeven Syriërs gekruisigd op het Al-Naeemplein in het kalifaat van IS. 4)

Afbeelding 6: Christus valt voor de eerste keer; Burundi (1970)

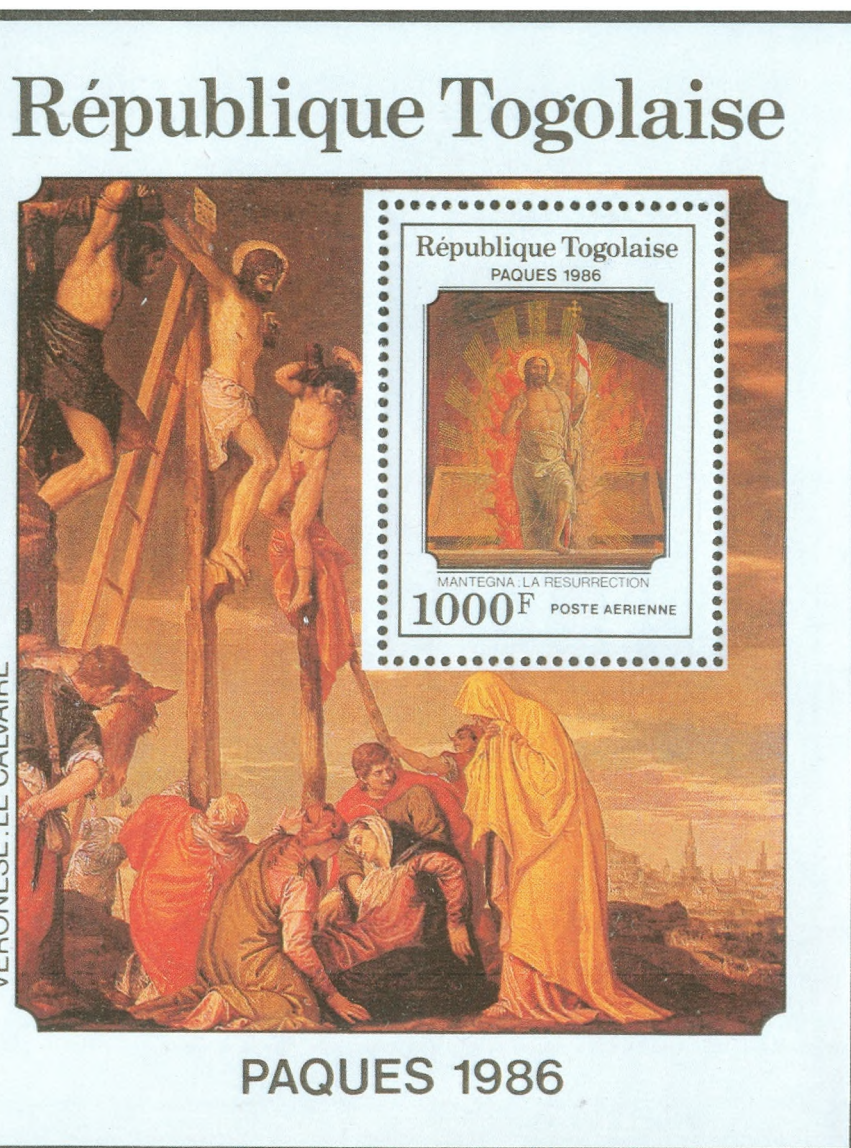
De Procedure

Er werd begonnen met een flinke afranseling om de spieren te verzwakken (afb.5).

De Romeinen gebruikten daarvoor een zweep die flagrum werd genoemd. Deze zweep bestond uit kleine stukjes bot en metaal die aan een aan-

Afbeelding 7(links) en 8(rechts): Christus op de koude steen; Polen (2003 en 1969)

Afbeelding 10: Calvarie (Golgotha), schilderij van Paolo Veronese; Togo (1986)

tal leren riemen waren bevestigd (afb.5).

Het slachtoffer kreeg de dwarsbalk van het kruis (patibulum) op de schouders gebonden en moest naakt naar de executieplaats lopen. Het patibulum woog meer dan 45 kilogram.

Zo rustte het gewicht in feite op de uitsteeksels van de bovenste rugwervels en de laagste nekwervels. Mocht de veroordeelde onderweg struikelen dan werd hij meestal ernstig gewond, want hij viel voorover plat op zijn gezicht (afb.6). Daarbij kreeg hij nog het gewicht van de balk in zijn nek. Hij kon zijn gezicht niet beschermen, daar zijn handen wijd uitgestrekt aan het stuk hout vastgesnoerd waren. 1)

15e eeuwse beschouwingen over de ontkleding van Jezus leidden in Midden-Europa tot het volksgeloof van 'Christus op de koude steen' (afb.7/8).

Anderen plaatsen de rustende Jezus bij de ontmoeting met zijn moeder onderweg naar Golgotha.

Na aankomst op de executieplaats werd de dwarsbalk op de staander geplaatst (afb.9).

Als de kruisiging plaatsvond op een vaste plaats (zoals Golgotha bij Jerusaleem) stonden de verticale balken (stipes, ongeveer 2,30 meter hoog) daar al klaar. De enige archeologische aanwijzing van een kruisiging werd in 1968 teruggevonden nabij Giv'at ha-Mivtar in Israël. In tegenstelling tot kunsthistorische weergaven werden de nagels hier bij een zekere Johanan ben Hagal-gula langs de zijkanten van de voeten in de hoofdbalk geslagen en niet in een

Afbeelding 9: De oprichting van het Kruis; schilderij van Peter Paul Rubens; Ivoorkust (1970)

steunbalkje (afb.10) 2). Wel was er in het midden van de stipes een ruwe zetel om het slachtoffer te "ondersteunen".

De Verbeelding

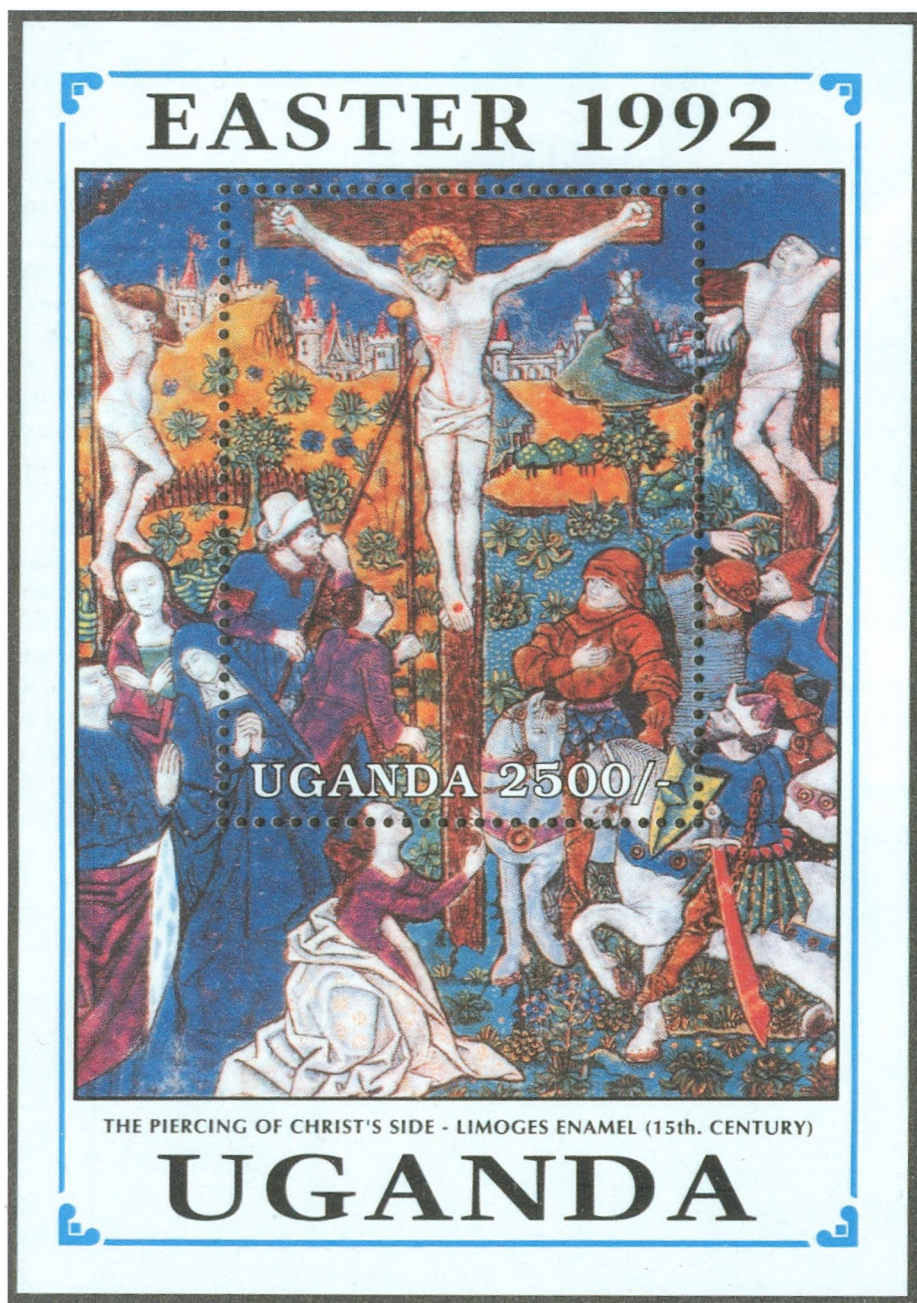
Door de eeuwen heen is de kruisdood van Jezus van Nazareth op min of meer dezelfde wijze uitgebeeld (afb.11/12).

Na verloop van tijd zakte door het gewicht het lichaam steeds verder voorover en naar beneden. Hierdoor werd de ademhaling zeer bemoeilijkt en hoopte zich in de longen vocht op. Het slachtoffer voorkwam verstikking door zich met zijn benen omhoog te drukken. Dit kostte veel kracht en was bijzonder pijnlijk, waardoor het na verloop van tijds minder lukte. Wanneer het opdrukken niet meer lukte, stikte het slachtoffer. 3)

Hypoxie (zuurstofgebrek in de weefsels van het lichaam) en respiratoire acidose (verzuring van het bloed) leidden tot hartfalen en één theorie zegt dat het percardium (hartzakje) zich met vocht vulde waardoor het hart geen bloed meer kon rondpompen. 4)

Afhankelijk van de conditie van het slachtoffer, de methode waarop het slachtoffer gekruisigd werd en externe factoren trad de dood tussen enkele uren, maar soms ook pas na vier dagen in.

Soms werden de benen van de gekruisigde gebroken. Dat was geen extra

Afbeelding 12: Ook in de vijftiende eeuw zijn de goede en de kwade moordenaar en de doorstoken zijde van Christus motieven; Uganda (1992)

Afbeelding 11: Kruisiging in de verbeelding van de 14e eeuw; Mali (1974)

straf, maar een manier om het lijden te verkorten.

Niet alleen in christelijke landen wordt de kruisiging postaal vormgegeven, ook in islamitische landen, waar de profeet Isa niet als gekruisigd bekend is (afb. 13).

De Palestijnse Autoriteit koppelt de dood van Jezus aan Zijn geboorte (afb.14).

In de opvattingen van het Vaticaan leidt de kruisdood van Christus tot het Verheerlijkt Lichaam door Zijn Opstanding (afb.15 en 16). Maar afhankelijk van de "tijdsomstandigheden" wordt aan Pasen ook in voormalig communistische landen (op bescheiden formaat) postaal aandacht geschonken (afb. 17).

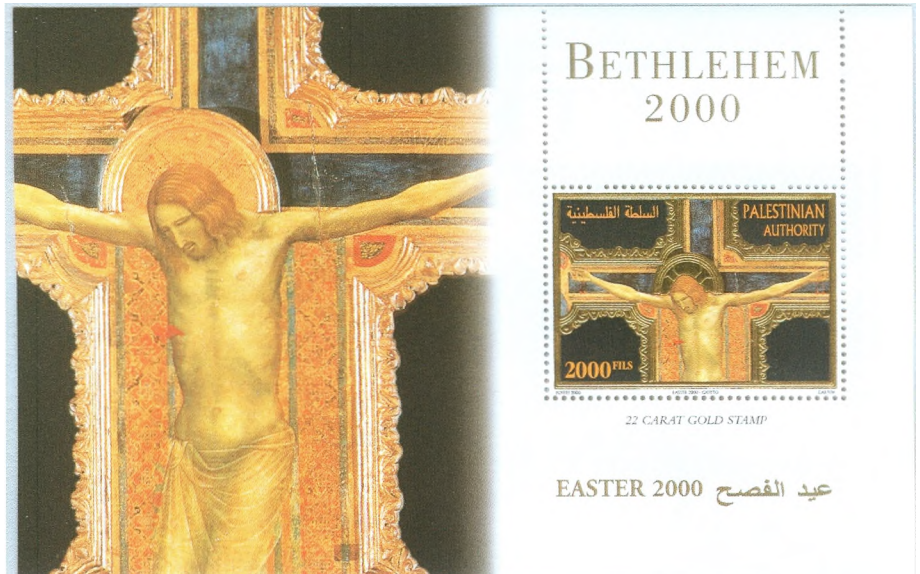
Marcel M. Claassen

Bronnen:

1. Prof. Dr. B. Smalhout, *Die verschrikkelijke vrijdag. Een minutieuze reconstructie van het lijden van Jezus Christus*. In: *De Telegraaf*, 23 maart 1985
2. Hughes, Philip John, *Dishonour, Degradation and Display: Crucifixion in the Roman World*, *Hearts and Minds* 1.3 (2014), p. 2-23
3. Masien, Matthew W. & Piers D. Mitchell, *Medical theories on the cause of death in crucifixion*, *Journal of the Royal Society of Medicine* (2006) 99: p. 185-188
4. Stoter Boscolo, Brenda, *Kruisiging, foltering, executies: het Syrische schrikbewind van ISIL*, *De Tijd*, 31 mei 2014
Wikipedia, geraadpleegd op 3 november 2019

Afbeelding 13: Christus op een paaszegel; Bosnië-Herzegovina (2015)

Afbeelding 14: Paaszegel uitgegeven door de Palestijnse Autoriteit (2000)

Afbeelding 15/16: De verrezen Christus; Vaticaanstad (2016 en 2017)

Afbeelding 17: De opstanding, schilderij van El Greco (Domenikos Theotokopoulos); Hongarije (1998)